

הלכות חנכה פרק ד

א. כִּמָּה גֵרוֹת הוּא מְדָלִיק בַּחֲנֻכָּה מִצֻּתָּהּ שֶׁיְהִיָּה כָּל בֵּית וּבֵית מְדָלִיק גַּר אֶחָד, בֵּין שֶׁהָיוּ אֲנָשֵׁי הַבַּיִת מְרַבִּין, בֵּין שֶׁלֹא הָיָה בּוֹ אֶלָּא אָדָם אֶחָד. וְהִמָּהֵדֵר אֶת הַמִּצְוָה, מְדָלִיק גֵּרוֹת כַּמִּנּוּן אֲנָשֵׁי הַבַּיִת, גַּר לְכָל אֶחָד וָאֶחָד, בֵּין אֲנָשִׁים בֵּין נָשִׁים. וְהִמָּהֵדֵר יוֹתֵר עַל זֶה וְעוֹשֶׂה מִצְוָה מִן הַמִּבְחָר, מְדָלִיק גַּר לְכָל אֶחָד וָאֶחָד בַּלֵּילָה הָרִאשׁוֹן, וּמוֹסִיף וְהוֹלֵךְ בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה, אֶחָד.

ב. פִּיּוּצָד: הָרִי שֶׁהָיוּ אֲנָשֵׁי הַבַּיִת עֹשֶׂהָ בַּלֵּילָה הָרִאשׁוֹן, מְדָלִיק עֹשֶׂהָ גֵרוֹת; וּבַלֵּיל שֵׁנִי, עֹשֶׂרִים; וּבַלֵּיל שְׁלִישִׁי, שְׁלוּשִׁים; עַד שֶׁנִּמְצָא מְדָלִיק בַּלֵּיל שְׁמִינִי, שְׁמוֹנִים.

ג. מִנְהֵג פָּשׁוּט בְּכָל עָרֵינוּ בִּסְפָרֵד, שֶׁיְהִיוּ כָּל אֲנָשֵׁי הַבַּיִת מְדָלִיקִין גַּר אֶחָד בַּלֵּילָה הָרִאשׁוֹן, וּמוֹסִיפִין וְהוֹלְכִין גַּר בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה, עַד שֶׁנִּמְצָא מְדָלִיק בַּלֵּיל שְׁמִינִי שְׁמוֹנֵה גֵרוֹת בֵּין שֶׁהָיוּ אֲנָשֵׁי הַבַּיִת מְרַבִּים, בֵּין שֶׁהָיָה אָדָם אֶחָד.

ד. גַּר שֵׁישׁ לוֹ שְׁנֵי פִּיּוֹת, עוֹלָה לְשְׁנֵי בָּנֵי אָדָם. מֵלֵא קָעֶרָה שְׁמֵן וְהַקִּיפָה פְּתִילוֹת אִם כָּפָה עָלֶיהָ כְּלִי, כָּל פְּתִילָה וּפְתִילָה נַחֲשֶׁבֶת כְּגַר אֶחָד; לֹא כָּפָה עָלֶיהָ כְּלִי נַעֲשֶׂת כַּמְדוּרָה, וְאֶפְלוּ כְּגַר אֶחָד אֵינָה נַחֲשֶׁבֶת.

ה. אֵין מְדָלִיקִין גֵּרוֹת חֲנֻכָּה קֹדֶם שֶׁתִּשְׁקַע הַחֲמָה, אֶלָּא עִם שְׁקִיעֻתָּהּ לֹא מֵאַחֲרֶיךָ, וְלֹא מִקְדִּימִין. שָׁכַח אוֹ הִזִּיד וְלֹא הִדְלִיק עִם שְׁקִיעֻת הַחֲמָה, מְדָלִיק וְהוֹלֵךְ עַד שֶׁתִּכְלֶה רֶגֶל מִן הַשּׁוּק; וְכַמָּה הוּא זְמַן זֶה, כִּמּוֹ חֲצִי שָׁעָה אוֹ יֵתֵר. עֶבֶר זְמַן זֶה, אֵינוֹ מְדָלִיק. וְצָרִיךְ לִתֵּן שְׁמֵן בְּגַר, כִּדִּי שֶׁתִּהְיֶה דוֹלָקֶת וְהוֹלְכֶת, עַד שֶׁתִּכְלֶה רֶגֶל מִן הַשּׁוּק; הִדְלִיקָהּ וְכִבְּתָהּ, אֵינוֹ זָקוּק לְהִדְלִיקָהּ פַּעַם אַחֲרָת. נִשְׁאַרָה דוֹלָקֶת אַחֵר שֶׁכִּלְתָּהּ רֶגֶל מִן הַשּׁוּק אִם רָצָה לְכַבּוֹתָהּ אוֹ לְסַלְקָהּ, עוֹשֶׂה.

ו. כָּל הַשְּׁמָנִים וְכָל הַפְּתִילוֹת, כְּשֶׁרוֹת לְגַר חֲנֻכָּה, וְאֵף עַל פִּי שְׂאִין הַשְּׁמָנִים נִמְשָׁכִים אַחֵר הַפְּתִילָה, וְאֵין הָאוֹר נִתְּלִית יָפָה בְּאוֹתָן הַפְּתִילוֹת. וְאֶפְלוּ בַּלֵּילִי שֶׁבֶת שֶׁבֶתוֹךְ יָמֵי חֲנֻכָּה, מִתֵּר לְהִדְלִיק בְּשְׁמָנִים וּפְתִילוֹת שְׂאִסוֹר לְהִדְלִיק בָּהֶן גַּר שֶׁבֶת, לְפִי שְׂאִסוֹר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ לְגַר חֲנֻכָּה, בֵּין בְּשֶׁבֶת בֵּין בַּחֲלִי; וְאֶפְלוּ לְבָדֵק מַעוֹת, אוֹ לְמַנּוֹת לְאוֹרָה אִסוֹר.

ז. גַּר חֲנֻכָּה, מִצְוָה לְהַנִּיחוֹ עַל פֶּתַח בֵּיתוֹ מִבַּחוּץ, בְּטַפַּח הַסְּמוּךְ לַפֶּתַח, עַל שְׂמָאל הַנִּכְנָס לַבַּיִת כִּדִּי שֶׁתִּהְיֶה מְזוּזָה מִיָּמִין, וְגַר חֲנֻכָּה מִשְׂמָאל; וְאִם הָיָה דֶּרֶךְ בַּעֲלֶיהָ, מַנִּיחוֹ בַּחֲלוֹן הַסְּמוּכָה לְרִשּׁוֹת הָרַבִּים. וְגַר חֲנֻכָּה שֶׁהַנִּיחוֹ לְמַעַלָּה מֵעֹשְׂרִים אִמָּה לֹא עֹשֶׂה כָּלוּם, לְפִי שְׂאִינוֹ נִכָּר.

ח. בִּימֵי הַסְּפָנָה, מַנִּיחַ גַּר חֲנֻכָּה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ מִבְּפָנִים; וְאֶפְלוּ הַנִּיחוֹ עַל שְׁלֻחָנוֹ, דִּיו. וְצָרִיךְ לְהִיּוֹת בְּתוֹךְ הַבַּיִת גַּר אַחֵר, לְהַשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרוֹ. וְאִם הָיְתָה שֵׁם מְדוּרָה, אֵינוֹ צָרִיךְ גַּר אַחֵר; וְאִם אָדָם חָשׁוּב הוּא שְׂאִין דֶּרֶכוֹ לְהַשְׁתַּמֵּשׁ לְמְדוּרָה, צָרִיךְ גַּר אַחֵר.

ט. גַּר חֲנֻכָּה שֶׁהִדְלִיקוּ חֲרָשׁ, שׁוּטָה, וְקִטָּן, אוֹ גּוֹי לֹא עֹשֶׂה כָּלוּם: עַד שֶׁיִּדְלִיקוּ מִי שֶׁהוּא חַיֵּב בְּהִדְלָקָהּ. הִדְלִיקוּ מִבְּפָנִים, וְהוֹצִיאוּ דָלוּק וְהַנִּיחוֹ עַל פֶּתַח בֵּיתוֹ לֹא עֹשֶׂה כָּלוּם: עַד שֶׁיִּדְלִיקֵנוּ בְּמִקּוֹמוֹ. אַחַז הִנָּר בִּידוֹ וְעָמַד, לֹא עֹשֶׂה כָּלוּם,

שְׁהֲרֹאָה אוֹמֵר, לְצַרְפוֹ הוּא עוֹמֵד. עֲשִׂשִׁית שְׁהִיְתָה דּוֹלָקֶת כָּל הַיּוֹם כָּלוּ, לְמוֹצָאֵי שַׁבַּת מְכַבָּה, וּמִבְּרֹךְ, וּמִדְּלִיקָה שֶׁהִדְלִיקָה הִיא הַמָּצוֹה, לֹא הִנָּחָה. וּמִתֵּר לְהִדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה, מִנֵּר חֲנֻכָּה אַחֵר.

י. חָצֵר שִׁישׁ לָהּ שְׁנֵי פִתְחִים בְּשְׁתֵּי רוּחוֹת, צְרִיכָה שְׁנֵי נֵרוֹת, שֶׁלֹּא יֵאמְרוּ הָעוֹבְרִים בְּרוּחַ זֶה, לֹא הִנִּיחַ נֵר חֲנֻכָּה; אֲבָל אִם הָיוּ בְרוּחַ אַחַת, מִדְּלִיק בְּאַחַד מֵהֶן.

יא. אוֹרֶחַ שְׁמִדְלִיקִין עָלָיו בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, אֵינוֹ צָרִיךְ לְהִדְלִיק עָלָיו בְּמָקוֹם שְׁנִתְאַרַח בּוֹ; אֵין לוֹ בֵּית לְהִדְלִיק עָלָיו בּוֹ צָרִיךְ לְהִדְלִיק בְּמָקוֹם שְׁנִתְאַרַח בּוֹ, וּמִשְׁתַּתֵּף עִמָּהֶן בְּשִׁמְן. וְאִם הָיָה לוֹ בֵּית בְּפָנֵי עֲצָמוֹ אֶף עַל פִּי שְׁמִדְלִיקִין עָלָיו בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ צָרִיךְ לְהִדְלִיק בְּבֵית שֶׁהוּא בּוֹ, מִפְּנֵי הָעוֹבְרִין.

יב. מִצּוֹת נֵר חֲנֻכָּה, מָצוֹה חֲבִיבָה הִיא עַד מָאוֹד; וְצָרִיךְ אָדָם לְהִזָּהֵר בָּהּ, כְּדֵי לְהוֹדִיעַ הַנֶּס, וּלְהוֹסִיף בְּשִׁבְחָהּ הָאֵל וְהוֹדִיָּהּ לוֹ, עַל הַנִּסִּים שֶׁעָשָׂה: אֲפֹלוֹ אֵין לוֹ מָה יֵאכֹל אֲלֹא מִן הַצִּדָּקָה שׁוֹאֵל, אוֹ מוֹכֵר כֶּסֶּוֹתוֹ; וְלוֹקַח שִׁמְן וְנֵרוֹת, וּמִדְּלִיק.

יג. הָרִי שֶׁאֵין לוֹ אֲלֹא פְרוּטָה אַחַת, וּלְפָנָיו קִדּוּשׁ הַיּוֹם וְהִדְלָקֶת נֵר חֲנֻכָּה מִקֳּדִים שִׁמְן לְהִדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה, עַל הַיֵּין לְקִדּוּשׁ הַיּוֹם: הוֹאִיל וּשְׁנֵיהֶם מִדְּבָרֵי סוּפְרִים, מוֹטֵב לְהַקְדִּים נֵר חֲנֻכָּה שִׁישׁ בּוֹ זְכוּרֹן הַנֶּס.

יד. הָיָה לְפָנָיו נֵר בֵּיתוֹ וְנֵר חֲנֻכָּה, אוֹ נֵר בֵּיתוֹ וְקִדּוּשׁ הַיּוֹם נֵר בֵּיתוֹ קוֹדֵם, מִשּׁוֹם שְׁלוֹם בֵּיתוֹ: שֶׁהָרִי הַשֵּׁם נִמְחָק, לַעֲשׂוֹת שְׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ. גְּדוֹל הַשְּׁלוֹם, שֶׁכָּל הַתּוֹרָה נִתְּנָה לַעֲשׂוֹת שְׁלוֹם בְּעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמָר "דְּרָכֶיהָ דְּרָכֵי-נֶעֱם; וְכָל-נְתִיבוֹתֶיהָ שְׁלוֹם" (משלי ג, יז).

כְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְסִיעֵן. נִגְמַר סֵפֶר שְׁלִישִׁי, בְּעֶזְרֶת שְׂדֵי. וּמִנֵּין פְּרָקִים שְׁלֹסָפֶר זֶה, שֶׁבָּעָה וְתִשְׁעִים: הֵלְכוֹת שַׁבַּת, שְׁלוֹשִׁים פְּרָקִים; הֵלְכוֹת עֲרוּבִין, שְׁמוֹנֶה פְּרָקִים; הֵלְכוֹת שְׁבִיתַת עֲשׂוֹר, שְׁלוֹשָׁה פְּרָקִים; הֵלְכוֹת שְׁבִיתַת יוֹם טוֹב, שְׁמוֹנֶה פְּרָקִים; הֵלְכוֹת חֲמִץ וּמָצָה, שְׁמוֹנֶה פְּרָקִים; הֵלְכוֹת שׁוֹפָר וְסִכָּה וְלוֹלֵב, שְׁמוֹנֶה פְּרָקִים; הֵלְכוֹת שְׁקָלִים, אַרְבָּעָה פְּרָקִים; הֵלְכוֹת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ, תִּשְׁעָה עָשָׂר פְּרָקִים; הֵלְכוֹת תַּעֲנִיּוֹת, חֲמִשָּׁה פְּרָקִים; הֵלְכוֹת מַגֵּלָה וְחֲנֻכָּה, אַרְבָּעָה פְּרָקִים.